

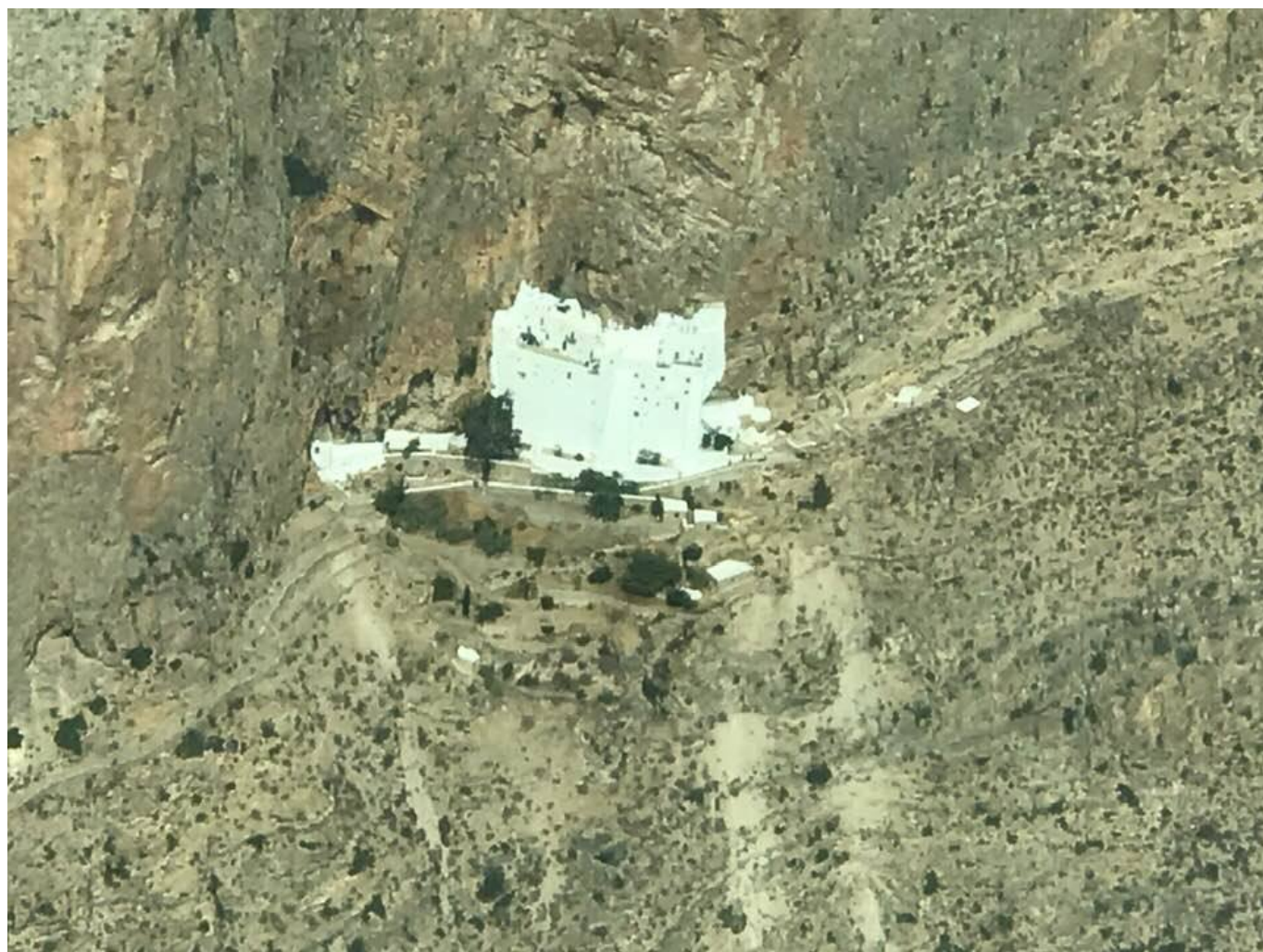
22/02/2019

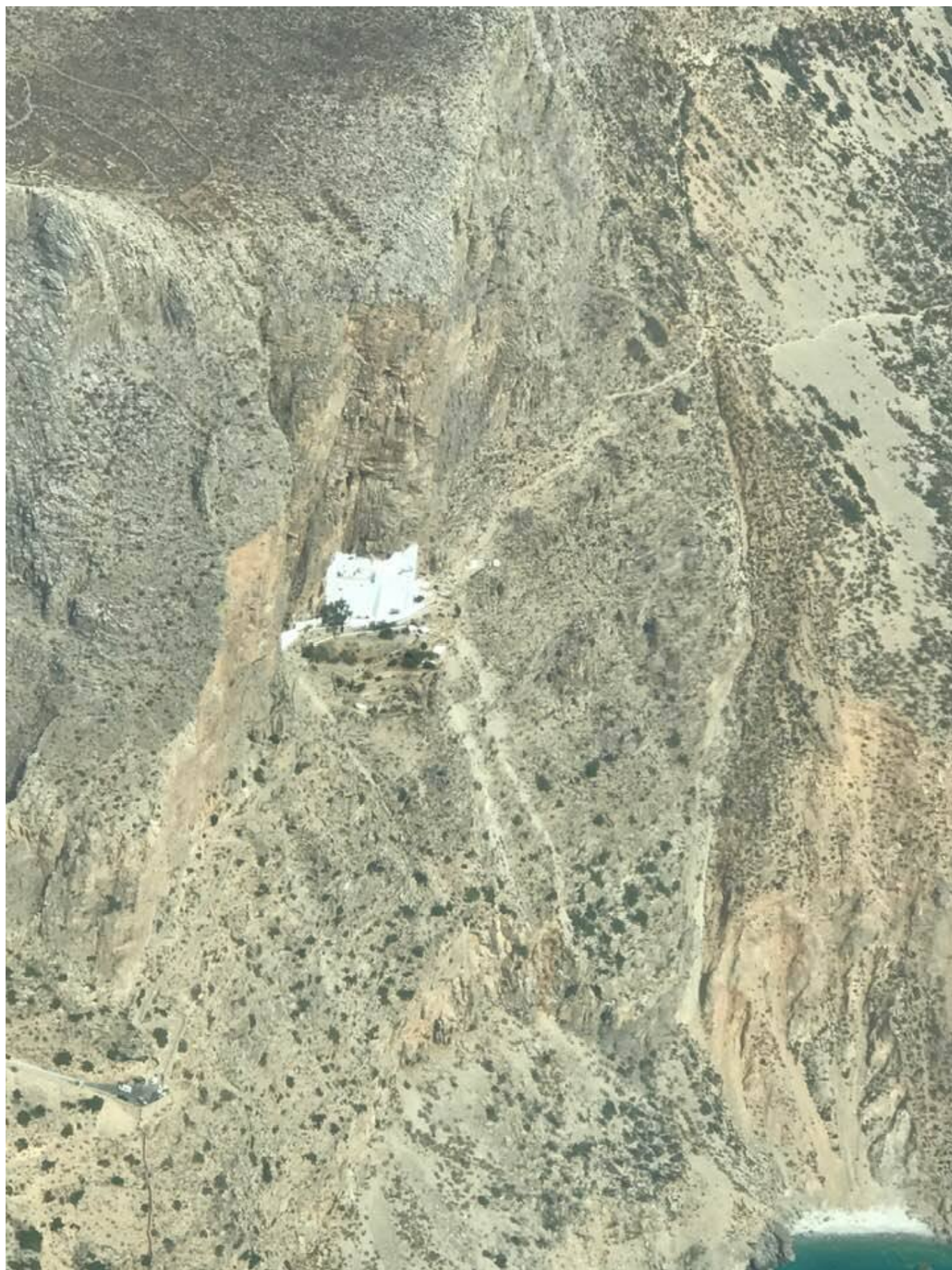
Η Παναγία Χοζοβιώτισσα από ψηλά (ΦΩΤΟ)

/ [Ιερές Μονές](#)

Το ιστορικό μοναστήρι της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας βρίσκεται «κρεμασμένο» πάνω σε έναν απότομο βράχο και από κάτω το απέραντο γαλάζιο της Αγίας Άννας. Στέκει εκεί κατάλευκο από το 1088 που ιδρύθηκε.

Η ίδρυση της Μονής και ο ενεργός ρόλος της στη ζωή των κατοίκων της Αμοργού στο πέρασμα των αιώνων.

Πως όμως κτίστηκε το Μοναστήρι της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας η Κυνηγημένης στην Αμοργό; Ο Αντώνης Μηλιαράκης αναφέρει ότι η Παναγία μέσω οράματος υπέδειξε στους βοσκούς που βρήκαν την εικόνα της να κτίσουν το μοναστήρι της εκεί που η σιδερένια σμίλη του αρχιμάστορα ήταν μπηγμένη. Πράγματι η σμίλη ήταν σφηνωμένη πάνω στους απόκρημνους βράχους τριακόσια μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας.

Ο Ιησουΐτης καλόγερος Ρισσάρ σημειώνει ότι Άγγελος Κυρίου μέσα από όνειρο υπέδειξε στους μοναχούς για το που θα οικοδομηθεί η Μονή, φέρνοντας τη στάθμη και τα σφυριά των εργατών στην κορυφή του βουνού που τελικά φτιάχτηκε η Μονή. Ενώ ο περιηγητής Τουμπ αναφέρει ότι τρεις φορές οι εργάτες προσπάθησαν να κτίσουν τη Μονή κοντά στην παραλία που βρέθηκε η εικόνα. Το πρωί το έκτιζαν το βράδυ όμως γκρεμιζόταν. Μέχρι που η Παναγία εμφανίστηκε στον ύπνο του πρωτομάστορα και του είπε ότι θέλημά της είναι να κτιστεί το μοναστήρι εκεί που θα είναι τοποθετημένη η σμίλη. Έτσι και έγινε. Το Μοναστήρι χτίστηκε στη νότια πλευρά του προφήτου Ηλίου, στο λεγόμενο Δαιμονότοπο, σε ύψος, όπως προαναφέρθηκε, περίπου 300 μέτρων από τη θάλασσα. Οι παρειές του σπηλαιώδους κοιλώματος της πλευράς αυτής του όρους χρησιμοποιήθηκαν ως εσωτερικός τοίχος της Μονής. Η σμίλη του πρωτομάστορα ήταν σφηνωμένη πάνω στο σημείο που είχε υποδείξει η Παρθένος Μαρία, πάνω στο καμπαναριό της Μονής έως το 1952 από όπου και έπεσε. Τότε θεωρήθηκε ότι ένα μεγάλο κακό θα συνέβαινε στο νησί. Πράγματι λίγο αργότερα έγινε ένας μεγάλος σεισμός που ισοπέδωσε το νησί. Το παράδοξο είναι ότι δεν υπήρξε ούτε ένας σοβαρός τραυματισμός, ούτε ένας νεκρός, πράγμα που θεωρήθηκε θαύμα και αποδόθηκε στην προστασία που παρέχει η Παναγία στους Αμοργίνους.

Το Μοναστήρι λέγεται ότι χτίστηκε το 1088 επί Αλεξίου Α' του Κομνηνού. Πολλοί υποστηρίζουν ότι χτίστηκε 246 με 250 χρόνια νωρίτερα. Σε σιγίλλια που υπάρχουν στο σκευοφυλάκιο της Μονής μαρτυρείται ότι επί των ημερών του Αλεξίου του Κομνηνού ανεγέρθηκε και ανακαινίσθηκε η σεβασμία και βασιλική και πατριαρχική μονή της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας στην Αμοργό. Σημαντικό τεκμήριο αποτελεί ένα ενεπίγραφο ασημένιο εξαπτέρυγο που βρίσκεται στη Μονή και στο οποίο υπάρχει η εξής φράση: «ανεκαινίσθη παρ' Αλεξίου Βασιλέως του μεγάλου Κομνηνού», δηλαδή του Αυτοκράτορα του Βυζαντίου του Αλεξίου του Α' Κομνηνού (1081-1118).

Παλαιότερα υπήρχε στην εκκλησία της Μονής ξύλινη εικόνα του αυτοκράτορα Αλεξίου Α' του Κομνηνού. Εκεί παριστανόταν ο αυτοκράτορας όρθιος, περιβεβλημένος τη βασιλική στολή και κρατώντας στα χέρια το βασιλικό σκήπτρο. Η εικόνα όμως, αυτή καταστράφηκε το 1869, όταν έπεσε ογκώδης βράχος στη στέγη της εκκλησίας. Ο βράχος τρύπησε τη στέγη της εκκλησίας και έριξε κάτω την αψίδα του νάρθηκα, όπου ήταν ζωγραφισμένος ο αυτοκράτορας. Ο Γάλλος μεσαιωφίδης Buchon μαρτυρεί ότι η εικόνα του αυτοκράτορα ήταν ξύλινη και ο ίδιος την είχε δει. Η εικόνα του Αλεξίου σώζεται έγχρωμη στην πρώτη σελίδα του κτηματολογίου της Μονής.

Η Μονή ήταν πλούσια σε αρχαία ευαγγέλια σε περγαμηνές, σε αρχαίους κώδικες και σε σιγίλλια. Πολλά όμως από αυτά κλάπηκαν από αρχαιοκάπηλους, όπως συνέβηκε και το 1933. Δυστυχώς πολλά άλλα ιστορικά τεκμήρια της Μονής

χάθηκαν από την αδιαφορία των Μοναχών, οι οποίοι, όπως τονίζει ο Αντώνης Μηλιαράκης, «ουδόλως μεριμνώντας περί εικόνας και ιστορίας και παραδόσεων». Άλλα πάλι τεκμήρια της παλαιότητας της Μονής χάθηκαν από τη φθορά του χρόνου, τις ανακαινίσεις, τις διάφορες επιδιορθώσεις της Μονής αλλά και από το συνεχές ασβέστωμα των τοίχων της Μονής. Έτσι το οικόσημο του τοπάρχη της Νάξου Γουλιέλμου Α' του Σανούδου του 1309 που υπήρχε στους τοίχους της Μονής σύμφωνα με την μαρτυρία του Buchon, δεν αναφέρεται στο έργο του Μηλιαράκη. Το οικόσημο είναι ένα λιοντάρι όρθιο που κρατούσε στα μπροστινά του πόδια μία σημαία με το έμβλημα της οικογένειας των Σανούδων. Πιθανόν είχε καταστραφεί, όπως και το πλακόστρωτο δάπεδο του ναού με τα μαρμάρινα ανάγλυφα οικόσημα των Σανούδων καταστράφηκαν μετά την αντικατάσταση του δαπέδου το 1896 από τον Ιωάννη Σόχο.

Στην εκκλησία, στο Καθολικό της Μονής μπορεί κανείς να δει τις δύο ενεπίγραφες εικόνες της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας, τη σμίλη του πρωτομάστορα και το εξαπτέρυγο στο οποίο αναφέρεται ότι η Μονή ανακαινίσθηκε από τον Αλέξιο τον Κομνηνό το 1088. Την εικόνα της Παναγίας στο τέμπλο εκτός από Χοζοβιώτισσα οι μοναχοί την αποκαλούν Κτητόρισσα η Παναγία η Μαυρομάτα, ενώ τη μικρή εικόνα της Παναγίας της Χοβιώτισσας, που ήρθε από τα Χόζοβα της έχουν δώσει την επωνυμία Ταξιδιώτισσα.

Η Μονή γνώρισε ένδοξες μέρες όχι μόνο κατά τα χρόνια του αυτοκράτορα Αλεξίου, αλλά και το 1202 όταν η Αμοργός περνάει στην κυριαρχία των Φράγκων. Τότε η Αμοργός γίνεται κτήση των Αδελφών Ανδρέα και Ιερεμία Γκύζη, «υπό τας σημαίας του Βενετού Μάρκου Σανούδου, του ιδρυτού του Δουκάτου της Νάξου». Το 1220 ο αυτοκράτορας της Νικαίας, Ιωάννης Γ' Δοῦκας Βατατζής διώχνει τους Φράγκους. Το 1269 στο νησί κυριαρχεί ο Ιερεμίας Γκίζης και αργότερα ο διάδοχός του ο Ζαννάκης Α' Γκίζης. Το 1309 η οικογένεια του Γουλιέλμου Σανούδου έχει στα χέρια της την εξουσία του νησιού. Οι Ενετοί προστατεύουν το μοναστήρι, το οποίο αποκτά αίγλη και οικονομική ευρωστία. Οι μοναχοί του έχουν τη δυνατότητα να παραγγέλλουν εικόνες για το ναό και τα μετόχια του Μονατηριού σε μεγάλα Κρητικά εργαστήρια[10]. Αν και το νησί έμεινε πολλά χρόνια κάτω από την κατοχή των Φράγκων, οι μοναχοί κατέβαλαν μεγάλες προσπάθειες, ώστε να μην προσηλυτιστούν στο ρωμαιοκαθολικισμό οι Αμοργίνοι. Έτσι οι μοναχοί κατάφεραν και αναδείχθηκαν ως οι θεματοφύλακες και οι υπερασπιστές της ορθής πίστης.

Η Μονή κατά την Τουρκική κατοχή 1537-1824, παρά τις λεηλασίες της, γνώρισε καλές μέρες. «Αυτό πιστοποιείται όχι μόνον από τα πατριαρχικά γράμματα, τα σιγίλια, που αναγνωρίζουν και ανανεώνουν τα προνόμιά της» αλλά και από τα σωζόμενα χειρόγραφα, τα εκκλησιαστικά σκευη, τις εικόνες τα άμφια, τα ξυλόγλυπτα τέμπλα και από πολλούς άλλους θησαυρούς της Μονής. Και στην περίοδο αυτή οι μοναχοί συνέβαλαν στο μη εξισλαμισμό των κατοίκων της Αμοργού. Η μεγάλη περιουσία του Μοναστηριού τόσο στην Αμοργό αλλά και σε πολλά άλλα νησιά του Αιγαίου χρησιμοποιούνταν για την εξαγορά της θρησκευτικής ελευθερίας των Αμοργιανών από τον εκάστοτε Τούρκο Πασά της περιοχής. Το 1829 η Μονή δίνει χρήματα και ιδρύεται το πρώτο σχολείο, το Γυμνάσιο Αμοργού, στην ελευθερωμένη Ελλάδα. Στα νεότερα χρόνια η Μονή διέθεσε κτήματά της για να φτιαχτούν σπίτια μετά το σεισμό του 1952, για να χρησιμοποιηθούν ως βοσκοτόπια όπως το νησί της Νικουριάς. Το 2009 παραχωρείται από τη Μονή οικόπεδο στην περιοχή του Γιαλού για να φτιαχτούν γήπεδα καλαθοσφαίρισης και ποδοσφαίρου και καινούρια σύγχρονα σχολεία. Με τον τρόπο αυτό οι Μοναχοί της Μονής έκαναν και κάνουν πράξη το κήρυγμα της αγάπης του Χριστού.

Μέσα στην εκκλησία είναι κρεμασμένο ένα ασημένιο καντήλι σε σχήμα τουρκικού φεσιού, χωρίς όμως βάση. Λέγεται ότι το καιρό της Τουρκοκρατίας κάποιος Τούρκος κινδύνεψε να πνιγεί στη θάλασσα κοντά στην Αμοργό. Όταν είδε το Μοναστήρι επικαλέσθηκε την Παναγία, τη μάνα των Χριστιανών να τον σώσει και εκείνος υποσχέθηκε να φέρει στη χάρη της ένα καντήλι ασημένιο στο σχήμα και

στο μέγεθος του φεσιού του. Σώθηκε. Επειδή, όμως, ως φανατικός μουσουλμάνος και μισώντας τους χριστιανούς μέσα στο μυαλό του συνέβλεπε σχέδιο αφανισμού του Μοναστηριού και των μοναχών του. Έφτιαξε ένα καντήλι στη βάση του οποίου έβαλε μπαρούτι με σκοπό να ανατινάξει το μοναστήρι της Χοζοβιώτισσας. Η Παναγία, όμως, έκανε το θαύμα της. Επέτρεψε στην είσοδο της Μονής να φύγει η βάση του καντηλιού και να σκοτωθεί μόνο ο αγνώμων Τούρκος. Έτσι σώθηκε και το μοναστήρι και οι μοναχοί του.

Η Μονή έχει πολλά τάματα στο σκευοφυλάκιο της, μαρτυρία αδιαμφισβήτητη ότι οι Έλληνες σε όλα τα μήκη και πλάτη της υφελίου, αλλά κυρίως οι Αμοργίνοι επικαλούνται συχνά τη βοήθεια της Χοζοβιώτισσας, την οποία Εκείνη τους την παρέχει σε κάθε δύσκολη στιγμή της ζωής τους. Η Παναγία των Αμοργίνων ακούει τα αιτήματα των πιστών, τους δίνει ελπίδα, παρηγοριά. Τους ανακουφίζει τον πόνο τους και τους βοηθάει να μη λυγίσουν αλλά να αντιμετωπίσουν ευκολότερα κάθε δυσκολία τους.

Η Μονή ευτύχησε στα νεότερα χρόνια να έχει αμοργιανό ηγούμενο τον νυν Σεβασμιώτατο Θήρας και Αμοργού και νήσων κ.κ. Επιφάνιο Αρτέμη, ο οποίος υπηρέτησε άξια τη χάρη Της πολλά χρόνια και όταν εκλέχθηκε Επίσκοπος άφησε στη θέση του ως ηγούμενο έναν σπουδαίο αμοργιανό μοναχό τον πανοσιολογιώτατο Αρχιμανδρίτη π. Σπυρίδωνα Δεναξά. Αυτός μαζί με τον άλλο μοναχό τον πανοσιολογιώτατο Αρχιμανδρίτη π. Φιλάρετο Θηραίο φροντίζουν τη Μονή. Αλλά και ένας άλλος εξίσου σημαντικός, Αμοργιανός διάκονος του Θεού, ο πρωτοπρεσβύτερος Θωμάς Συνοδινός, φρόντιζε και φροντίζει για τη Μονή με οποιονδήποτε τρόπο μπορεί.

Το καλοκαίρι, που συρρέουν πολλοί επισκέπτες στη Μονή, πολλοί λαϊκοί από τα γύρω χωριά προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στη Μονή· ξεναγούν τους επισκέπτες, τους φιλοξενούν στο αρχονταρίκι της Μονής, προσφέροντάς τους λουκούμι και ψημένο ρακόμελο. Το ίδιο συμβαίνει και στη γιορτή του Μοναστηριού στις 21 Νοεμβρίου. Μόνο τότε οι προσκυνητές δεν γεύονται μόνο το λουκούμι αλλά και μαγειρεμένο μπακαλιάρο, φασόλια, φάβα, σαλάτες, παστέλια, αμοργιανό κρασί και ζυμωτό ψωμί.

Πηγή κειμένου: **Ειρήνη Αρτέμη, Δρ. Θεολογίας - Φιλόλογος**